

DOI: 10.31866/2616-745X.9.2022.265452
УДК 32:796.332(477)+177.72

**ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЛАГОДІЙНИХ МАТЧІВ
УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ
(У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 Р.)**

Кулик Сергій Михайлович

*Кандидат політичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7520-7426>,
e-mail: Kulyk.Serhij@vnu.edu.ua,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
пр. Волі, 13, Луцьк, Україна, 43025*

Надіслано:

01.07.2022

Рецензовано:

12.07.2022

Прийнято:

15.07.2022

Для цитування:

Кулик, С. М. (2022). Політичні аспекти благодійних матчів Українських футбольних клубів у країнах Європи (у контексті російсько-української війни 2022 р.). *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (9), 20–42. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.9.2022.265452>.

Досліджено суспільно-політичні аспекти благодійних матчів українських футбольних клубів «Динамо» (Київ) та «Шахтар» (Донецьк) у країнах Європи у контексті російсько-української війни 2022 р. Ці матчі мали на меті інформувати міжнародну громадськість про повномасштабне збройне вторгнення Росії в Україну та збір коштів для постраждалих («Динамо»), привернути увагу до великої кількості жертв і постраждалих серед дітей («Шахтар»). Автор стверджує, що благодійне європейське турне українських клубів позитивно вплинуло на імідж фанів і вболівальників клубів, європейського футболу, країн загалом, сприяло покращенню взаєморозуміння між народами. Найбільша кількість «матчів за мир» пройшли у тих країнах, які найбільше допомагають Україні у захисті її територіальної цілісності і самі пережили жахіття війни. Це – Польща, Туреччина і Хорватія. Інші країни також підтвердили свою політичну підтримку України і на «спортивному» фронті. Політичні аспекти товариських матчів українських клубів охопили різні сфери суспільного життя. Серед них: історія (міста держав Європи), інформаційна (боротьба з фейками), політична культура (громадянська позиція відомих осіб, акції і поведінка гравців, глядачів), спортивна (відмова клубів провести матчі),

мистецтво (проведення перформансів). Політичні аспекти мали різні вияви: візуальний (оформлення стадіонів, форма футболістів, банери і плакати глядачів), вербальний (скандування і кричалки фанів) і медійний (маніпулювання інформацією).

Методологія статті ґрунтується на логічному, порівняльному, статистичному та когнітивному методах дослідження.

Ключові слова: збройне вторгнення Росії; підтримка України; спорт і політика; футбольні клуби; благодійні матчі; біженці; «нацисти»; фейки; політична культура; PR.

Вступ

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російських військ на територію України призупинено всі офіційні спортивні змагання. Зважаючи на це, головний тренер футбольного клубу «Динамо» – румун М. Луческу висунув ідею провести благодійний тур країнами Європи. Її підтримали керівництво клубу і один із найбільших медіахолдингів у Східній Європі – «1+1 media». Усі фінансові витрати в межах проекту покривав футбольний клуб. Проект реалізували за сприяння Міністерства закордонних справ України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства соціальної політики України. Мета проведення цих матчів – інформування міжнародної спільноти про жакливу війну в Україні та збір коштів для підтримки українців, які постраждали від війни з російським агресором («Динамо» проведе серію благодійних матчів під гаслом: «Матч за Мир! Зупинимо Війну!», 2022). У межах серії благодійних ігор, які проходили під гаслом «Match For Peace! Stop the War!», «Динамо» протягом квітня – травня 2022 р. провело сім зустрічей. Ще один український клуб «Шахтар» разом із авіакомпанією «SkyUp Airlines» також ініціювали серію благодійних матчів, щоб допомогти Україні у війні з Росією. Цю ідею підтримали Міністерство закордонних справ України, представники Греції та низки інших країн. У межах європейського турне «Shakhtar Global Tour For Peace» «гірники» мали на меті привернути увагу до великої кількості жертв і постраждалих серед дітей під час війни Росії проти України. Таку тему клуб анонсував у своїх офіційних соцмережах. «Ми хочемо цими матчами говорити про війну і мир в Україні. Про жакливу війну, яку розв'язала Росія проти України, про страждання та руйнування, які ця війна принесла нашій країні. Про мир – необхідність завершити це безумство, повернутися до нормального життя й відновити країну. Наші меседжі прості: «Stop War in Ukraine та Football for Peace», – заявив С. Палкін, генеральний директор «Шахтаря» («Шахтар» оприлюднив календар благодійних матчів під

патронатом МЗС України, 2022). УЄФА надала дозвіл цим клубам на проведення таких товариських ігор. На цій підставі в умовах воєнного стану футболісти отримали спеціальний дозвіл від вищого керівництва України у повному складі виїхати за кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Стаття охоплює новітні події у міжнародних відносинах і внутрішньополітичному розвитку України та країн Європи. Допоки політичні аспекти благодійних матчів українських футбольних клубів у країнах Європи навесні 2022 р. ще не стали предметом зацікавлення українських дослідників і розгляду у наукових публікаціях. Тому для написання статті автор використав матеріали українських та європейських інформаційних агентств, спортивних видань, сайтів футбольних клубів і фан-угруповань. Також важливою була інформація із соціальних мереж і телевізійних трансляцій матчів.

Формулювання цілей статті

У матеріалах журналістів різних видань, публікаціях політичних експертів, спортивних аналітиків, виступах політиків багато уваги приділено благодійним аспектам цих матчів, активності глядачів на стадіонах та проведенню перформансів під час них. Водночас недостатньо вивчено саме політичні аспекти європейського турне українських футбольних клубів у 2022 р.

Мета статті – виявити і проаналізувати вплив політичних аспектів підготовки і проведення благодійних матчів українських футбольних клубів у країнах Європи на міжнародний PR України.

Виклад основного матеріалу дослідження

У межах серії благодійних ігор, які провели під гаслом «Матч за Мир! Зупинимо Війну!» («Match For Peace! Stop the War!») футбольний клуб «Динамо» протягом 12 квітня – 13 травня провів сім зустрічей. У межах європейського турне «Shakhtar Global Tour For Peace» «гірники» провели п'ять товариських матчів. Автор виділив такі загальні особливості проведення цих матчів у квітні – травні 2022 р.:

1) Матчі українських клубів пройшли у різних країнах і містах Європи. «Динамо» зіграло у Варшаві (Польща), Стамбулі (Туреччина), Клуз-Напока (Румунія), Дортмунді (ФРН), Загребі (Хорватія), Таллінні (Естонія), Базелі (Швейцарія). «Шахтар» – у Піреї (Греція), Гданську (Польща), Стамбулі, Анталії (Туреччина), Спліті (Хорватія). Найбільша кількість матчів у цих серіях пройшли у тих країнах, які найбільше допомагають Україні у захисті її територіальної цілісності і самі пережили жахіття війни. Це – Республіка

КУЛИК СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ

**ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЛАГОДІЙНИХ МАТЧІВ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ
У КРАЇНАХ ЄВРОПИ (У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 Р.)**

Польща (два), Турецька Республіка (три) та Республіка Хорватія (два). Найбільше глядачів були присутні на матчі «Динамо» у Німеччині – 35 тисяч та у Варшаві – 18 тисяч. На матчі «гірників» у Гданську було понад 12 тис. глядачів. Стадіони, як правило, були заповнені на дві третини місткості. Серед вболівальників на трибунах переважали українці – біженці жінки і діти, які вимушено тимчасово переїхали до країн Європи, та заробітчани. Отже, політичну підтримку ці країни підтвердили і на «спортивному» фронті.

2) Більшість матчів українські клуби провели на центральних стадіонах держав Європи. Поєдинок із «Боруссією» відбувся на найбільшому стадіоні у ФРН – «Signal Iduna Park», із «Динамо» – на найбільшій спортивній арені Хорватії – «Stadion Maksimir». Це є доказом того, що футбольні федерації цих країн надавали зустрічам високий статус і значення.

3) Гнучка цінова політика організаторів матчів на квитки, їх символічна вартість. Для українських біженців, громадян України вони були безкоштовні, їх можна було забронювати онлайн. Також пропонували придбати благодійний квиток без присутності і колекційні квитки. На багатьох матчах вартість квитків стартувала від десяти одиниць у національній валюті чи євро, або запровадили єдину ціну – від 30 злотих (матч «Легія» Варшава – «Динамо» (К)), або, зважаючи на те, що матч благодійний, кожен уболівальник сам вирішував для себе, скільки він може пожертвувати для придбання квитків. Це сприяло більшому залученню глядачів на трибуни стадіонів.

4) Всі матчі українських клубів транслювали наживо у етері українських і місцевих (європейських) теле-, інтернет-каналів. Лише Федерація футболу Туреччини відмовила у трансляції матчу «Антальяспор» – «Шахтар», бо час проведення зустрічі збігся із проведенням матчів турецької Суперліги.

5) Українські і європейські клуби у співпраці створили власний контент про російсько-українську війну та успішно інтегрували його у тематику інших медіа. Засоби масової інформації країн Європи на своїх сайтах, сторінках соціальних мереж помістили численні репортажі про ці матчі, прес-конференції, інтерв'ю з гравцями, тренерами, керівництвом клубів, їхні зустрічі з українськими біженцями.

6) До, під час і після матчів представники клубів збирали кошти, донати на потреби Збройних сил України, розв'язання найгостріших гуманітарних проблем, що виникли у зв'язку з війною Росії проти України. Під час серії благодійних футбольних поєдинків «Динамо» «Match for peace #StopWarInUkraine» завдяки супутнім благодійним заходам і аукціонам сумарно було зібрано понад 22 млн грн. (Благодійні матчі Динамо зібрали для України понад 22 млн гривень. Гроші передадуть на вирішення гуманітарних проблем, 2022). Донецький футбольний клуб у результаті проведення матчів,

акцій із партнерами та діяльності «Shelter Centre» і «Shakhtar Social» залучив 25,6 млн грн. (Шахтар залучив 25,6 мільйона гривень для допомоги Україні, 2022).

В умовах війни спортивні результати у благодійних матчах не є визначальними. Під час організації і проведення цих матчів журналісти, спортивні коментатори, тренери виокремили інформаційний, економічний, історичний, мовний, соціальний, спортивний, мистецький і морально-вольовий аспекти. Автор статті звернув увагу саме на політичні аспекти товариських матчів і стверджує, що благодійне турне українських клубів містами Європи позитивно вплинуло на імідж фанів і вболівальників клубів, європейського футболу, країн загалом, сприяло покращенню взаєморозуміння між народами.

Таблиця 1

Політичні аспекти благодійних матчів «Динамо» і «Шахтар» у країнах Європи

Аспекти	Особливості прояву
Боротьба з фейками і упередженнями щодо подій в Україні, біженців, військових	У відповідь на висловлювання президента ФК «Стяуа» Д. Бекалі, який назвав український полк «Азов» «нацистським», керівництво «Динамо» (К) відмовилось грати з цим клубом
	Російські ЗМІ повідомляли, що «чемпіонат України було призупинено в лютому», а матчі називали «товариськими», або «благодійними», але не зазначали причин і мети їх проведення
Невмотивована відмова клубів зіграти матчі	ФК «ПСЖ», який ще 23 квітня достроково став чемпіоном Франції, відмовився зіграти із «Динамо» (К)
Політизація руху фанатів – звинувачення братів Суркісів у проросійській позиції	Перед поединком ультрас ФК «Легія» (Польща) випустили заяву про те, що вони бойкотуватимуть матч, і просили керівництво «Динамо» (К) не перераховувати дохід від матчу на рахунок братів Суркісів
	Ультрас «Динамо» (К) у зверненні до фанатів європейських клубів звинуватили братів Суркісів у членстві у проросійській партії ОПЗЖ
Історичні паралелі між містами і державами	Матчі українських клубів у Хорватії (Загреб, Спліт) – це нагадування про війну в інших країнах Європи
	Символізм: проведення антивоєнного матчу «Лехія» – «Шахтар» у Гданську – місті, з якого почалася Друга світова війна, та окупований Росією український Донецьк. Гданськ і Донецьк, Варшава і Київ представляли свої країни на «Євро-2012»

КУЛИК СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ
ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЛАГОДІЙНИХ МАТЧІВ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ
У КРАЇНАХ ЄВРОПИ (У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 Р.)

Продовження Таблиці 1

Українське оформлення стадіонів	Спортивні арени були прикрашені у кольори національного прапора України, футболки з голубами, вінки з жовтими квітами, на рекламних щитах розміщені антивоєнні написи. На центральних секторах організатори розгорнули прапор України, ілюмінацію у формі карти України
Підтримка і активність глядачів, фанів на трибунах	Глядачі скандували «Україна», створювали мозаїку прапора України. Тримали у руках українську символіку, тематичні плакати, наприклад, «Kherson is Ukraine», «Free Kherson», банери із закликами зупинити війну, дати зброю Україні, врятувати Маріуполь
Демонстрація власниками клубу політичної позиції	Під час матчу з «Боруссією» на трибунах стадіону власники «Динамо» брати І. та Г. Суркіси сфотографувались із плакатом «Stop Putin»
Форма футболістів, суддів, їх акції	<p>Перед стартом матчів гравці у центрі поля вшанували пам'ять загиблих українців у війні з РФ хвилиною мовчання. Після завершення поєдинків українські футболісти робили «коло пошани» на знак вдячності глядачам на трибунах за їхню підтримку і допомогу Україні.</p> <p>На поле гравців «Динамо» і «Шахтаря» з прапорами України на плечах виводили діти – українські біженці, які у цих країнах рятувалися від війни. У кожному матчі гравці були одягнуті в особливі футболки із різними принтами на тему війни в Україні: про вбитих дітей, захоплені міста, заклики до миру. На формі команд-суперниць були елементи прапора України, написи «Stop War». Арбітри були одягнуті у спеціальні футболки, присвячені матчу</p>
Інформування глядачів на стадіонах і телеаудиторії про події в Україні за допомогою організації перформансів політичного змісту, публікації у ЗМІ	<p>Кожен матч було присвячено конкретному місту-герою України, а клуби проводили особливі акції для привернення уваги до злочинів РФ в Україні. Європейські ЗМІ помістили численні репортажі про матчі, інтерв'ю із гравцями, тренерами, керівництвом клубів, проведення прес-конференцій, їхні зустрічі з біженцями.</p> <p>Учасниками перформансів були вимушені переселенці з України – жінки, діти та вітчизняні виконавці, які співали культові пісні, композиції, що стали символом протистояння України Росії</p>

Розглянемо детальніше політичні аспекти підготовки і проведення благодійних матчів «Динамо» і «Шахтаря», які виникли під час їхнього європейського благодійного турне.

1) *Антиукраїнські висловлювання і маніпулювання інформацією російськими ЗМІ.* Власник румунського клубу «Стяуа» Д. Бекалі у інтерв'ю «RomâniaTV» назвав українських захисників Маріуполя – полк «Азов»

«нацистським угрупованням» (Anghel, 2022). Керівництво «Динамо» вважало такі слова власника «Стяуа» «неадекватними» і неприпустимими, а тому відмовилося від можливості проведення гри 20 квітня (Матч FCSB – «Динамо» скасовано, 2022). Про це клубу «FCSB» повідомили наступного дня після появи резонансних заяв. Як наслідок, «Динамо» змінило суперника, ним став «ЧФР 1907 Клуж». Також засоби масової інформації РФ подавали інформацію про те, що українські клуби проводять «товариські», «благодійні» матчі, але не конкретизували їхньої причини і мети («Базель» Чалова сыграет благотворительный матч с киевским «Динамо», 2022). Ці матеріали вони розміщували у рубриках «Спорт». Натомість українські ЗМІ подавали їх у рубриці «Спецтема: Війна Росії проти України». Як зауважив директор із футболу донецького клубу «Шахтар» хорват Д. Срна, він «продовжує читати статті про те, що Росія вторглася в Україну 50 або 60 днів тому». Це хибне твердження, бо «вони з'явилися в Україні в 2014 р., коли ми втратили свої будинки, стадіон і наших людей» (Бойко, 2022а).

2) *Невмотивована відмова титулованих клубів Європи зіграти благодійні матчі.* На значенні таких матчів неодноразово наголошував головний тренер «Динамо» М. Луческу: «Ми маємо бути прихильниками миру. Якщо ви демонструєте своє ставлення на вулиці, то в кращому випадку ви трохи промайнете по ТБ. Якщо все це відбувається на стадіоні, то це буде 90 хвилин у прямому ефірі» (Мухін, 2022). Тому тренери українських клубів вважали, що можна було провести більшу кількість благодійних матчів, і були розчаровані ставленням європейських великих клубів. Відомо, що попередньо вели перемовини і анонсували матчі із топ-клубами Іспанії, Італії, Португалії, Нідерландів. Слова дотримала лише «Боруссія» (Дортмунд). Наприклад, «Парі Сен-Жермен», який ще 23 квітня достроково став чемпіоном Франції і за який виступають Лео Мессі, Неймар, Мбаппе та інші світові зірки, відмовився зіграти з «Динамо» (Будрін, 2022). Автор вважає, що це опосередковано пов'язано із нечіткою політичною позицією президента Франції Е. Макрона щодо подій в Україні та особисто В. Путіна. У підсумку, «футбольні федерації східноєвропейських країн, менш багаті, виявилися значно більш залученими до організації матчів» (Jean-Christophe Collinmis, 2022).

3) *Політичні заяви фанів клубів.* Напередодні матчу із киянами (4 квітня) ультрас «Легії» (Варшава) – «Nieznani Sprawcy» засудили власників київського «Динамо», звинуватили їх у проросійській позиції. «Брати Суркіси завжди були проросійськими і співпрацювали з російськими політиками та лобістами. Г. Суркіс був членом забороненої в Україні проросійської політичної

партії. Після початку війни Суркіси втекли з України з грошима. Попри заяву Суркісів про допомогу українським лікарням та дитячим будинкам, жодних доказів будь-якої підтримки немає». Тому «ми вирішили не брати участь у цьому матчі» (Nieznani Sprawcy, 2022). Ультрас звернулися до керівництва «Легії» з проханням перерахувати дохід від матчу на рахунок перевіреного фонду, а не на рахунок власників «Динамо» (Ультрас Легії відмовилися підтримувати матч з Динамо через проросійську позицію Суркісів, 2022). У підсумку, 28 квітня «Легія» перерахувала кошти на рахунок Посольства України у Варшаві. Звідти їх спрямували на підтримку організацій, які допомагають українським біженцям у Польщі. Зі свого боку, ультрас «Динамо» звернулись до фанатів європейських клубів: «Чинний депутат Верховної Ради – Г. Суркіс – замість виконання своїх прямих законотворчих обов'язків виїхав з України. Не зробив жодних заяв про вихід із проросійської партії ОПЗЖ, вже забороненої в Україні. Не склав депутатський мандат. Благодійні матчі «Динамо» – це не просто спосіб зібрати грошей для України, а ще й спроба братів Суркісів відбілити свою репутацію» (Малкин, 2022). У відповідь фанам І. Суркіс заявив, що було заздалегідь обумовлено, що «всі фінансові кошти, отримані за продаж квитків, атрибутики, реклами тощо, розподіляє клуб, який є господарем поля» (Калинин, 2022b). Крім того, фани «військових» («Легії») звернулись до «людей, які збираються на матч», із проханням «реагувати на кожну спробу вивісити чорно-червоні прапори з поваги до польської історії» (Ультрас Легії відмовилися підтримувати матч з Динамо через проросійську позицію Суркісів, 2022). Таким чином, вони «нагадали» про спірне трактування спільного історичного минулого України і Польщі.

4) *Історичні паралелі між містами і державами.* Кореспондент українського видання «Сьогодні» О. Ісаєнко простежив історичні паралелі між містами, які представляли футбольні клуби. «Символічно – провести антивоєнний матч у Гданську, який займає своє, особливе місце у підручниках історії ХХ ст.». Гданськ – місто, з якого почалася Друга світова війна (Ісаєнко, 2022). Він наголосив на тому, що польський Гданськ і український Донецьк – це міста, які першими зазнали масштабних руйнувань від збройної агресії гітлерівської Німеччини і путінської Росії – найбільш кровопролитних політичних режимів сучасності. Донецьк, Гданськ, Варшава і Київ представляли свої країни на «Євро-2012», який спільно провели Польща та Україна. Нагадаємо, внаслідок збройної агресії РФ у 2014 р. ФК «Шахтар» втратив стадіон «Донбас Арена», готель, тренувальний центр. Відтоді клуб проводив свої матчі у Харкові, Києві, Львові. Таким чином, трагічна спорідненість цих міст дозволила віднайти історичні аспекти благодійних матчів. Матчі у Хорватії

стали символами-нагадуваннями про війну в інших країнах Європи. Президент «Динамо» І. Суркіс зауважив: «Те, що ми переживаємо зараз, у Хорватії відчули, коли у вас самих була війна» («Наші футболісти теж захищають батьківщину як солдати». Суркіс – про благодійні матчі Динамо, 2022).

5) *Оформлення стадіонів.* Команди, які організовували матчі для українських клубів на своїх стадіонах, також виступили з позицією проти війни, підготувавши рекламні щити з відповідними меседжами: «Stop War», «Stop War in Ukraine», «United With Ukraine». На одному із секторів грецького стадіону «Георгіос Караїскакіс» господарі створили «сектор янголів». Вони розклали на сидіння 176 дитячих іграшок, що символізували кількість дітей, які загинули під час війни Росії проти України (Шахтар показав усьому світові, скільки дітей загинуло в Україні з початку війни, 2022).

6) *Підтримка і активність глядачів, фанів на трибунах стадіонів.* Під час матчів глядачі співали «Ще не вмерла Україна», скандували «Україна», також лунали кричалки політичного змісту, демонстрували плакати, малюнки на підтримку України. Так, на стадіоні «A.Le Coq Arena» у столиці Естонії на початку гри присутні затагнули «українську народну» пісню «Путін – х**ло». Також вивісили банер, на якому було зображено силует президента Росії, якому стріляють у голову з пістолета, і напис «Putin h**lo» (Snyler, 2022). Зауважимо, що у переддень гри естонські ЗМІ писали, що на стадіоні буде лунати відома пісня про російського диктатора, і просили сприйняти це з розумінням. Під час матчів у Польщі місцеві фани, крім пісні «Червона рута» та гімну України, озвучили нові: про «російський військовий корабель» і хто такий тепер Лукашенко (Хамраєв, 2022). Фанати загребського «Динамо» у своєму секторі вивісили полотнище з написом «Slava Ukraini! Heroiam Slava!», а з аркушів кольорового паперу виклали величезний прапор України.

7) *Демонстрація відомими особами своєї політичної позиції.* Президент грецького «Олімпіакоса» В. Марінакіс, поєдинком з яким «Шахтар» розпочав серію товариських матчів, заявив: «Нас не цікавить політика. Нас цікавить, як донести меседж про припинення цієї війни» (Президент «Олімпіакоса», 2022). Натомість на трибунах стадіону під час матчу з «Боруссією» власники «Динамо» брати І. та Г. Суркіси сфотографувались із плакатом «Stop Putin» у руках (Футбольна благодійність, 2022). Це серйозний публічний політичний жест, адже до цього часу Г. Суркіс, який був і є депутатом Верховної Ради України кількох скликань від проросійських партій, завжди дуже обережно висловлювався щодо політики РФ і особисто В. Путіна.

8) *Форма і поведінка футболістів, арбітрів під час матчів.* Гравці українських клубів (інколи команди-суперниці) виходили на гру з прапорами України. Усі матчі гравці «Шахтаря» грали у футболках, на яких замість прізвищ були написані назви українських міст. А саме тих, які під час відсічі збройної агресії РФ отримали почесну відзнаку «Місто-герой України»: Маріуполь, Ірпінь, Буча, Гостомель, Харків, Волноваха, Чернігів, Херсон, Охтирка та Миколаїв (Хмельницька, 2022). Футболісти «Шахтаря» і «Олімпіакоса» вийшли на матч із написами «Stop War». На поєдинок із «Фенербахче» «помаранчево-чорні» вийшли у футболках із фотографією чотирирічної українки Аліси, яка всі дні війни ховалася у бомбосховищі Маріуполя, та написом «Я хочу повернутися додому». Напередодні гри із «Антальяспором» російські війська завдали ракетного обстрілу по Одесі. Тому на гру «гірники» вийшли у футболках із фотографією запл'ястя В. Глодан, на якому бейджик із пологового будинку про народження доньки Кіри у січні 2022 р. Вони обоє, а також їхня бабуся загинули від обстрілу. Зверху і знизу фото був напис «215 Children Were Killed. How many more?» («215 дітей вбито. Скільки ще?»). Цими акціями «Шахтар» хотів нагадати світовій спільноті про українських дітей, які загинули від військової агресії Росії (Климчик, 2022). Футболісти донецького клубу вийшли на поле стадіону «Полюд» у Спліті у футболках із написом «Save Mariupol» («Збережіть Маріуполь») і «We Azovstal» («Ми – «Азовсталь»). Так вони закликали світову громадськість врятувати місто і людей, які залишалися на заводі (Шахтар грою з «Хайдуком», 2022). На матч у Загребі команди вийшли у футболках із написом «Match for Peace» («Матч за мир»), а господарі поля грали у жовтій формі із синіми вставками (Другий поспіль дубль Ваната. «Динамо» зіграло благодійний матч у Загребі, 2022). На зустріч із талліннською «Флорою», яка пройшла в день 95-річчя київського «Динамо», 13 травня, у столиці Естонії зібралося на трибунах «A. Le Coq Arena» майже п'ять тисяч глядачів, «біло-сині» вийшли на матч у футболках із зображенням Богородиці Оранти із Софії Київської (Маріуполь названо на честь Діви Марії) (Save Mariupol heroes!, 2022). Під час матчу всі футболісти «Динамо» і румунського «CFR 1907 Cluj» («Клуж») були одягнені у футболки з логотипом проєкту «Match for peace #StopWarInUkraine».

9) *Інформування глядачів і телеаудиторії про події в Україні, боротьбу збройних сил України, становище цивільних, біженців.* Із багатьох публікацій виокремимо одну. 12 травня популярна щоденна французька газета «L'Equipe» («Команда») помістила великий матеріал про «Динамо». Він складався із трьох частин: «Легенда про «гачок смерті», «Історичний суперник Москви», «Динамо Київ, клуб на війні» (Collin, 2022). У першій із них йшлося про «матч смерті» – матч між місцевою командою

«Старт» і німецькою командою «Флакельф» у Києві у 1942 р., у другій – про протистояння у часи СРСР між «Динамо» і московським «Спартаком». Третя була присвячена сучасним реаліям існування клубу і матчу «динамівців» у Базелі. До речі, цей матч був присвячений місту-герою Херсону, який нині окупований російськими загарбниками. Також під час кожного благодійного матчу (на початку, у перерві та по закінченню) українських клубів відбувались перформанси, які мали яскраво виражений політичний зміст.

Таким чином, політичні аспекти благодійних матчів українських клубів у країнах Європи інтегрували в себе різні сфери суспільного життя. А саме: історію (міста держав Європи), інформаційну (поширення і боротьба з фейками), політичну культуру (громадянська позиція відомих осіб, акції і поведінка футболістів, фанів), спортивну (відмова клубів провести матчі), мистецтво (проведення перформансів). Політичні аспекти мали візуальний (оформлення стадіонів, форма гравців, банери і плакати глядачів), вербальний (скандування та кричалки фанів) і медійний (маніпулювання інформацією) вияви. Прикладом політичних аспектів і своєрідним узагальненням усіх матчів благодійного туру «Динамо», на думку автора, був четвертий за рахунком із дортмундською «Боруссією». По-перше, до цього були залучені відомі українські політики. Так, брати Клички запрошували вболівальників прийти і підтримати команди у цьому матчі. Відповідне відео зі зверненням Володимира у своїх соцмережах опублікував німецький клуб, Віталій, лідер партії «УДАР», також записав звернення зі свого кабінету міського голови Києва (Футбольна благодійність, 2022). По-друге, продаж квитків на матч здійснювали в онлайн-магазині команди. Вартість квитків стартувала від десяти євро. Одним із популярних форматів пожертв була купівля квитка без подальшої присутності на матчі (вісім євро). Його згодом можна було обміняти на колекційний квиток (На благодійному матчі «Боруссія» – «Динамо», 2022). Усі бажаючі, які не мали змоги відвідати матч, могли приєднатися до збору коштів на підтримку українців, придбавши спеціальний браслет солідарності «#StandWithUkraine» у фан-шопі команди (Чеканов, 2022). У підсумку вдалося зібрати 400 тис. євро. По-третє, на матчі були присутні 35 тисяч вболівальників, що дуже багато для товариської гри. По-четверте, організатори проекту цим матчем привернули увагу світу до жажливих подій у Маріуполі – місті, яке заблоковане російською армією. По-п'яте, головний тренер «Боруссії» М. Розе запевнив, що матч із «Динамо» для нього такий же важливий, як і гра з «Баварією», яка пройде напередодні поєдинку з киянами (Калинин, 2022а). Керівництво німецького клубу відповідально сприйняло матч і підвищило інтерес до нього, випустивши

на поле своїх «зірок». Разом із гравцями на футбольне поле вийшов 13-річний учень ДЮФШ «Динамо» М. Семенов. Він тривалий час був змушений переховуватися у столичному бомбосховищі. Саме Микита розпочав другий тайм матчу, зробивши символічний удар м'ячем. Наступне, матч традиційно розпочався з гімну України, який виконала Ю. Саніна, фронтвумен гурту «The Hardkiss». У перерві між таймами відбувся художній перформанс за участю української співачки кримськотатарського походження Джамали. Одягнена у світшот із написом «Stop the genocide in Mariupol», вона виконала акапельно пісню-молитву «Аве Марія». Джамала також виконала знакову для кожного українця пісню «1944», яка у 2016 р. принесла їй перемогу в музичному конкурсі «Євробачення». Також під час матчу на трибунах стадіону багато глядачів були одягнуті в тематичні футболки з Орантою та написом «Mariupol» (Бойко, 2022b). Уболівальники, фани демонстрували проукраїнські плакати, банери: «Добрий вечір, ми з Миколаєва», «Stop the Genocide in Mariupol» (такі ж написи були на футболках гравців), «Save Mariupol», «Wir stehen fur Ukraine!».

Висновки

Товариські зустрічі українських футбольних клубів «Динамо» і «Шахтар» із провідними клубами національних чемпіонатів країн Європи, що пройшли у рамках їхнього благодійного турне, досягли своєї анонсованої мети. Вони викликали значний інформаційний резонанс, привернули увагу громадян країн Європи – гравців, глядачів і фанів команд – до діяльності і заборони проросійських політичних партій в Україні, військових злочинів, геноциду Росії проти України. За сприяння керівництва футбольних клубів, гравців, вболівальників вдалося зібрати значні кошти на потреби України. Найбільшого резонансу ці матчі отримали у Польщі. Адже країна безпосередньо межує з Україною і РФ, там вимушено тимчасово перебувають понад два мільйони українських біженців, керівництво Польщі активно сприяло інтеграції України до ЄС. Негативними моментами вважаємо те, що під час підготовки цих матчів не вдалось уникнути надмірної політизації українського і польського фан-рухів щодо поглядів на історичне минуле двох країн, а також наявність фейків «руського мира». Благодійні матчі українських футбольних клубів у країнах Європи доносили «українську» тему до їхніх громадян, сприяли зростанню міжнародного PR України.

Українські клуби планують восени грати свої домашні єврокубкові матчі 2022/2023 на території Польщі. Зі слів Д. Срна, спортивного директора «Шахтаря», «Польща дуже допомогла Україні, тому у нас є план вам віддячити. Ми хочемо грати матчі Ліги чемпіонів у Польщі (Орієнтовно у Варшаві. – С. Кулик). Це було б знаком подяки. Шкода, що жоден із польських клубів не

грає у Лізі чемпіонів, але якби ми могли «привезти» цей турнір у Польщу, я був би радий» (Koźmiński, 2022). «Динамо» також звернулося до президента Польського футбольного союзу з проханням допомогти знайти стадіон у Польщі, де б вони могли грати відбіркові матчі єврокубків (Орієнтовно у Вроцлаві. – С. Кулик) (Cezary Kulesza, 2022). Тому, на думку автора, у цих матчах будуть наявні політичні аспекти.

Список використаних джерел та посилань:

- «Базель» Чалова сыграет благотворительный матч с киевским «Динамо», 2022. *SPORTBOX.RU*, [online] 24 апреля. URL: https://news.sportbox.ru/Vidy_sporta/Futbol/spbnews_NI1575707_Bazel_Chalova_sygrajet_blagotvoritelnyj_match_s_kijevskim_Dinamo [Дата звернення 19 травня 2022].
- Благодійні матчі Динамо зібрали для України понад 22 млн гривень. Гроші передадуть на вирішення гуманітарних проблем, 2022. *Sportarena.com*, [online] 03 травня. URL: <https://sportarena.com/uk/football/upl/blagodijni-matchi-dinamo-zibrali-dlya-ukrayini-ponad-22/> [Дата звернення 25 травня 2022].
- Бойко, І., 2022а. Росія напала на Україну не 60 днів тому, а в 2014 році – хорватський менеджер «Шахтаря». *УНІАН*, [online] 28 квітень. URL: <https://sport.unian.ua/football/rosiya-napala-na-ukrajinu-ne-60-dib-tomu-a-v-2014-roci-horvatskiy-menedzher-shahtarya-dlya-reuters-novini-futbolu-11804448.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Бойко, І., 2022б. У межах благодійного матчу «Боруссія» – «Динамо» в Німеччині зібрали щонайменше 400 тисяч євро для України. *УНІАН*, [online] 26 квітня. URL: <https://www.unian.ua/society/u-mezhah-blagodijnogo-matchu-borussiya-dinamo-v-nimechchini-zibrali-shchonaymenshe-400-tisyach-yevro-dlya-ukrajini-novini-ukrajini-11802441.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Будрін, А., 2022. «Не дотрималися слова»: у прес-службі Динамо обурені рішенням ПСЖ скасувати благодійну гру. *УНІАН*, [online] 14 травень. URL: <https://sport.unian.ua/football/ne-dotrimalisya-slova-u-pres-sluzhbi-dinamo-obureni-rishennyam-pszh-skasuvati-blagodijnuyu-gru-novini-futbolu-11826141.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- «Динамо» проведе серію благодійних матчів під гаслом: «Матч за Мир! Зупинимо Війну!», 2022. *ФК «Динамо» Київ*, [online] 1 квітня. URL: <https://fcdynamo.com/news/dinamo-provede-seriyu-blagodijnih-matchiv-pid-gaslom-match-za-mir-zupinimo-vijnu> [Дата звернення 19 травня 2022].

- Другий поспіль дубль Ваната. «Динамо» зіграло благодійний матч у Загребі, 2022. *Gazeta.ua*, [online] 28 квітня. URL: https://gazeta.ua/articles/sport/_drugij-pospil-dubl-vanata-dinamo-zigralo-blagodijnij-match-u-zagrebi/1085095 [Дата звернення 19 травня 2022].
- Іншаков, М., 2022. «Динамо» відмовилося грати з клубом, власник якого назвав «Азов» нацистами. *Obozrevatel*, [online] 14 квітня. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/dinamo-vidmovilosya-provoditi-match-iz-klubom-vlasnik-yakogo-nazvav-azov-natsistami.htm> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Ісаєнко, О. 2022. Шахтар провів матч миру у місті, де розпочалася Друга світова війна. *Сьогодні*, [online] 15 квітня. URL: <https://sport.segodnya.ua/ua/sport/football/shahter-provel-match-mira-v-gorode-gde-nachalas-vtoraya-mirovaya-voyna-1615214.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Калинин, А., 2022a. Бавария не важнее, чем Динамо: Боруссия Дортмунд объяснила, почему она согласилась на товарищеский матч. *FanDay*, [online] 8 апреля. URL: <https://fanday.net/news/bavariya-ne-vazhnee-chem-dinamo-borussiya-dortmund-obyasnila-pochemu-ona-soglasilas-na-tovarisheskii-match> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Калинин, А., 2022b. Суркис против ultras: президент Динамо ответил фанам Легии, призвавшим не перечислять ему деньги за матч. *FanDay*, [online] 11 апреля. URL: <https://fanday.net/news/surkis-protiv-ultras-prezident-dinamo-otvetil-fanam-legii-prizvavshim-ne-perechislyat-emu-dengi-za-match> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Климчик, А., 2022. «215 дітей убито. Скільки буде ще?», – футболісти «Шахтаря» вийшли на матч у футболках на згадку про вбитих росією українських дітей. *1plus1*, [online] 26 квітня. URL: <https://1plus1.ua/novyny/215-ditej-ubito-skilki-bude-se-futbolisti-sah-tara-vijsli-na-matc-u-futbolkah-na-zgadku-pro-vbitih-rosie-u-ukrainskih-ditej> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Луческу: УЄФА не дозволив «Реалу» та «Барселоні» провести матчі з «Динамо», 2022. *Champion*, [online] 10 квітня. URL: <https://champion.com.ua/football/2022/04/10/899487/luchesku-uefa-ne-dozvoliv-realu-ta-barseloni-provesty-matchi-z-dynamo?fbclid=IwAR0p0spRE9DVLcmmTm75FpBj6b3gCbZjQOWQgHB1WGtzJVqYcoo7HSaqzE> [Дата звернення 22 травня 2022].
- Малкин, А., 2022. Ультрас «Динамо»: «Благодійні матчі «Динамо» – це не просто спосіб зібрати грошей для України, а ще й спроба братів Суркісів відбилити свою репутацію». *FootBoom*, [online] 14 квітня. URL: <https://www.footboom.com/ukrainian/news/1649914504-ultras-dynamo-blahodiini-matchi-dynamo-tse-ne-prosto-sposib-zibraty-hroshei-dlia-ukrainy-a-shche-y-sproba-brativ-surkisiv-vidbilyty-svoiu-reputatsiiu.html> [Дата звернення 19 травня 2022].

- Матч FCSB – «Динамо» скасовано, 2022. *ФК «Динамо» Київ*, [online] 14 квітня. URL: <https://fcdynamo.com/news/match-fcsb-dinamo-skasovano> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Мухін, Г., 2022. Луческу розчарувало ставлення великих європейських клубів до допомоги Україні, *LB.ua* [online] 1 липня. URL: https://lb.ua/sport/2022/07/01/521814_luchesku_rozcharovalo_stavlennya.html [Дата звернення 19 травня 2022].
- На благодійному матчі «Боруссія» – «Динамо» виступлять Джамала та Юлія Саніна, 2022. *1plus1*, [online] 25 квітня. URL: <https://1plus1.ua/novynu/na-blagodijnomu-matci-borussia-dinamo-vistuplat-dzamala-ta-ulia-sanina> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Наші футболісти теж захищають батьківщину як солдати». Суркіс – про благодійні матчі Динамо, 2022. *UA-Футбол*, [online] 28 квітня. URL: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1651177556-nashi-futbolisti-tezh-zahischayut-batkivschinu-yak-soldati-surkis-pro-blagodiyni-matchi-dinamo.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Президент «Олімпіакоса»: Нас не цікавить політика – нас цікавить, як донести меседж про припинення війни, 2022. *UA-Футбол*, [online] 10 квітня URL: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/news/1649590239-prezident-olimpiakosa-nas-ne-cikavit-politika-nas-cikavit-yak-donesti-mesedzh-pro-pripinennya-viyni.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Ультрас Легії відмовилися підтримувати матч з Динамо через проросійську позицію Суркісів, 2022. *UA-Футбол*, [online] 5 квітня. URL: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1649137548-ultras-legiyi-vidmovilisya-pidtrimuvati-match-z-dinamo-cherez-prorosiyську-roziciviyu-surkisiv.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Футбольна благодійність. Українські клуби провели чергові товариські матчі, 2022. *Львівська пошта*, [online] 17 (2391). URL: <https://www.lvivpost.net/sport/n/48327> [Дата звернення 23 травня 2022].
- Хамраєв, А., 2022. Варшава за українців. Як пройшов перший матч європейського турне Динамо проти Легії. *UA-Футбол*, [online] 14 апреля. URL: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1649927563-varshava-za-ukrayinciv-yak-proyshov-pershiy-match-yevropeyskogo-turne-dinamo-proti-legiyi.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Хмельницька, В., 2022. «Шахтар» вийшов на благодійний матч у футболках із назвами міст-героїв України замість прізвиськ. *TSN.UA*, [online] 09 квітня. URL: <https://tsn.ua/prosport/shahhtar-viyshov-na-blagodiyniy-match-u-futbolkah-iz-nazvami-mist-geroyiv-ukrayini-zamist-prizvisch-2033128.html> [Дата звернення 19 травня 2022].

КУЛИК СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ

**ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЛАГОДІЙНИХ МАТЧІВ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ
У КРАЇНАХ ЄВРОПИ (У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 Р.)**

- Чеканов, О., 2022. «Боруссія» – «Динамо»: де дивитись матч за мир в Україні. *Obozrevatel*, [online] 26 квітня. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/borussiya-dinamo-de-divitis-match-za-mir-v-ukraini.htm> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Шахтар грою з «Хайдуком» завершив благодійний тур Shakhtar Global Tour for Peace, 2022. *Komanda Online*, [online] 01 травня. URL: <https://komandaonline.com/ukraine/our-services/shakhter/item/6619-shakhtar-groyu-z-khajdukom-zavershiv-blagodijnij-tur-shakhtar-global-tour-for-peace> [Дата звернення 19 травня 2022].
- Шахтар залучив 25,6 мільйона гривень для допомоги Україні, 2022. *FC Shakhtar*, [online] 20 травня. URL: https://m.facebook.com/fcshakhtar/posts/pfbid0oGtxGwUvzS8ieosu7VfyP4QWW5ZGgAXASc4a9AhKJEep5jUneSAaqo9uDuHta1sl?_rdr [Дата звернення 19 травня 2022].
- Шахтар показав усьому світові, скільки дітей загинуло в Україні з початку війни, 2022. *Karpat.in.ua*, [online] 10 квітня. URL: <https://life.karpat.in.ua/?p=98173&lang=uk> [Дата звернення 11 травня 2022].
- «Шахтар» оприлюднив календар благодійних матчів під патронатом МЗС України, 2022. *Еспресо*, [online] 8 квітня. URL: <https://espresso.tv/shakhtar-oprilyudniv-kalendar-blagodiynikh-matchiv-pid-patronatom-mzs-ukraini> [Дата звернення 08 травня 2022].
- Anghel, O., 2022. Gigi Becali, dezvăluiri în premieră despre legătura dintre Volodimir Zelenski și controversatul afacerist Igor Kolomoisky: «Miliardarul i-a spus: Eu te-am pus, salvează-l pe Abramovici!». *CriticNational*, [online] 4 April. Available at: https://www.romaniatv.net/gigi-becali-dezvaluire-in-premiera-despre-legatura-dintre-volodimir-zelenski-si-controversatul-afacerist-igor-kolomoisky-miliardarul-i-a-spus-eu-te-am-pus-salveaza-l-pe-abramovici_6396213.html [Accessed 19 May 2022].
- Cezary Kulesza wskazał cel reprezentacji Polski w Lidze Narodów. Z tym będą się musieli zmierzyć kadrowicze, 2022. [online] Available at: https://sport.se.pl/pilka-nozna/reprezentacja-polski/cezary-kulesza-wskazal-cel-reprezentacji-polski-w-lidze-narodow-z-tym-beda-sie-musieli-zmierzyc-kadrowicze-aa-bLaX-RL3c-8kJY.html?fbclid=IwAR02PgkwUmw8AilF0wxx6EcDSW6xnN34DX09C36C9KpYGmLL_eSsompWC8U [Accessed 19 May 2022].
- Collin, J.-Ch., 2022. *Dynamo Kiev, un club dans la guerre (1/3). L'Équipe* [online] Available at: <https://explore.lequipe.fr/Football/Article/Serie-dynamo-kiev-un-club-dans-la-guerre-1-3-la-legende-du-match-de-la-mort/1332224> [Accessed 19 May 2022].
- Koźmiński, P., 2022. Jest konkretny plan. Ukraińcy chcą się odwdzińczyć Polsce. *SportoweFakty*, [online] 10 May. Available at: <https://sportowefakty.wp.pl/pilka-nozna/999465/darijo-srna-dyrektor->

- szachtara-donieck-jestesmy-wdzieczni-polsce-i-mamy-pomysl-j [Accessed 19 May 2022].
- Nieznani Sprawcy*, 2022. [online] 4 April. Available at: <https://www.facebook.com/Sprawcy/posts/5781130388580021> [Accessed 19 May].
- Save Mariupol heroes!* 2022. [online] 14 May. Available at: <https://fcdynamo.com/news/save-mariupol-heroes> [Accessed 19 May 2022].
- Snyler, 2022. На матчі Флора – Динамо естонські фанати передбачили долю Путіна (фото). *РБК-Україна*, [online] 13 травня. URL: <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/matche-flora-dinamo-estonskie-fanaty-predskazali-1652461229.html> [Дата звернення 19 травня 2022].
- #StandWithUkraine: ФК «Шахтар» та SkyUp Airlines ініціюють серію благодійних матчів під патронатом МЗС України, 2022. *SkyUp Airlines*, [online] 08 квітня. URL: https://shakhtar.com/uk-ua/news/2022/april/8_news/8_shakhtar-global-tour/ [Дата звернення 19 травня 2022].

References:

- Anghel, O., 2022. Gigi Becali, dezvăluiri în premieră despre legătura dintre Volodimir Zelenski și controversatul afacerist Igor Kolomoisky: "Miliardarul i-a spus: Eu te-am pus, salvează-l pe Abramovici!". *CriticNational*, [online] 4 April. Available at: https://www.romaniatv.net/gigi-becali-dezvaluire-in-premiera-despre-legatura-dintre-volodimir-zelenski-si-controversatul-afacerist-igor-kolomoisky-miliardarul-i-a-spus-eu-te-am-pus-salveaza-l-pe-abramovici_6396213.html [Accessed 19 May 2022].
- "Bazel" Chalova sygraet blagotvoritelnyi match s kievskim "Dinamo" ["Basel" Chalova will play a charity match with "Dynamo" Kyiv], 2022. *SPORTBOX.RU*, [online] 24 April. Available at: https://news.sportbox.ru/Vidy_sporta/Futbol/spbnews_NI1575707_Bazel_Chalova_sygrajet_blagotvoritelnyj_match_s_kievskim_Dinamo [Accessed 19 May 2022].
- Blahodiini matchi Dynamo zibraly dlia Ukrainy ponad 22 mln hryven. Hroshi peredadut na vyrishennia humanitarnykh problem [Dynamo's charity matches raised more than 22 million hryvnias for Ukraine. The money will be transferred to solve humanitarian problems], 2022. *Sportarena.com*, [online] 03 May. Available at: <https://sportarena.com/uk/football/upl/blagodijni-matchi-dinamo-zibrali-dlya-ukrayini-ponad-22/> [Accessed 25 May 2022].
- Boiko, I., 2022a. Rosiia napala na Ukrainu ne 60 dib tomu, a v 2014 rotsi – khorvatskyi menedzher "Shakhtaria" [Russia attacked Ukraine not 60 days ago, but in 2014 – the Croatian manager of "Shakhtar"]. *UNIAN*, [online] 28 April. Available at: <https://sport.unian.ua/football/rosiya-napala-na->

- ukrajinu-ne-60-dib-tomu-a-v-2014-roci-horvatskiy-menedzher-shahtarya-dlya-reuters-novini-futbolu-11804448.html [Accessed 19 May 2022].
- Boiko, I., 2022b. U mezhakh blahodiinoho matchu "Borussia" – "Dynamo" v Nimechchini zibraly shchonaimenshe 400 tysiach yevro dlia Ukrainy [During the charity match between "Borussia" and "Dynamo" in Germany, at least 400,000 euros were collected for Ukraine]. *UNIAN*, [online] 26 April. Available at: <https://www.unian.ua/society/u-mezhah-blagodiyного-matchu-borussia-dinamo-v-nimechchini-zibrali-shchonaymenshe-400-tisyach-yevro-dlya-ukrajini-novini-ukrajini-11802441.html> [Accessed 19 May 2022].
- Budrin, A., 2022. "Ne dotrymalysya slova": u pres-sluzhbi Dynamo obureni rishenniam PSZh skasuvaty blahodiinu hru ["They didn't keep their word": Dynamo's press service is outraged by PSG's decision to cancel the charity game]. *UNIAN*, [online] 14 May. Available at: <https://sport.unian.ua/football/ne-dotrymalysya-slova-u-pres-sluzhbi-dinamo-obureni-rishennyam-pszh-skasuvati-blagodiynu-gru-novini-futbolu-11826141.html> [Accessed 19 May 2022].
- Cezary Kulesza wskazał cel reprezentacji Polski w Lidze Narodów. Z tym będą się musieli zmierzyć kadrowicze, 2022. [online] Available at: https://sport.se.pl/pilka-nozna/reprezentacja-polski/cezary-kulesza-wskazal-cel-reprezentacji-polski-w-lidze-narodow-z-tym-beda-sie-musieli-zmierzc-kadrowicze-aa-bLaX-RL3c-8kJY.html?fbclid=IwAR02PgkwUmw8AilF0wxx6EcDSW6xnN34DX09C36C9KpYGmLL_eSsompWC8U [Accessed 19 May 2022].
- Chekanov, O., 2022. "Borussia" – "Dynamo": de dyvytys match za myr v Ukraini ["Borussia" – "Dynamo": where to watch the match for peace in Ukraine]. *Obozrevatel*, [online] 26 April. Available at: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/borussia-dinamo-de-divitis-match-za-mir-v-ukraini.htm> [Accessed 19 May 2022].
- Collin, J.-Ch., 2022. Dynamo Kiev, un club dans la guerre (1/3). *L'Équipe* [online] Available at: <https://explore.lequipe.fr/Football/Article/Serie-dynamo-kiev-un-club-dans-la-guerre-1-3-la-legende-du-match-de-la-mort/1332224> [Accessed 19 May 2022].
- Druhyi pospil dubl Vanata. "Dynamo" zihralo blahodiinyi match u Zahrebi [Vanat's second double in a row. "Dynamo" played a charity match in Zagreb], 2022. *Gazeta.ua*, [online] 28 April. Available at: https://gazeta.ua/articles/sport/_drugij-pospil-dubl-vanata-dinamo-zihralo-blagodijnij-match-u-zagrebi/1085095 [Accessed 19 May 2022].
- "Dynamo" provede seriiu blahodiinykh matchiv pid haslom: "Match za Myr! Zupynymo Viinu!" ["Dynamo" will hold a series of charity matches under the slogan: "Match for Peace! Let's stop the War!"], 2022. *FK "Dynamo" Kyiv*, [online] 1 April. Available at: <https://fcdynamo.com/news/dinamo-provede-seriyu-blagodijnih-matchiv-pid-gaslom-match-za-mir-zupinimo-vijnu> [Accessed 19 May 2022].

- Futbolna blahodiinist. Ukrainski kluby provely cherhovi tovaryski matchi [Football charity. Ukrainian clubs held regular friendly matches], 2022. *Lvivska poshta*, [online] 17 (2391). Available at: <https://www.lvivpost.net/sport/n/48327> [Accessed 23 May 2022].
- Inshakov, M., 2022. "Dynamo" vidmovylosia hraty z klubom, vlasnyk yakoho nazvav "Azov" natsystamy ["Dynamo" refused to play with a club whose owner called "Azov" Nazis]. *Obozrevatel*, [online] 14 April. Available at: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/dinamo-vidmovilosya-provoditi-match-iz-klubom-vlasnik-yakogo-nazvav-azov-natsistami.htm> [Accessed 19 May 2022].
- Isaienko, O. 2022. Shakhtar proviv match myru u misti, de rozpochalasia Druha svitova viina [Miner held peace match in city where World War II began]. *Sohodni*, [online] 15 April. Available at: <https://sport.segodnya.ua/ua/sport/football/shakter-provel-match-mira-v-gorode-gde-nachalas-vtoraya-mirovaya-voyna-1615214.html> [Accessed 19 May 2022].
- Kalynyn, A., 2022a. Bavariya ne vazhnee, chem Dynamo: Borussia Dortmund ob'iasnyla, pochemu ona sohlasylas na tovaryshcheskyy match [Bayern is not more important than Dynamo: Borussia Dortmund explained why they agreed to a friendly match]. *FanDay*, [online] 8 April. Available at: <https://fanday.net/news/bavariya-ne-vazhnee-chem-dinamo-borussiya-dortmund-obyasnila-pochemu-ona-soglasilas-na-tovarisheskii-match> [Accessed 19 May 2022].
- Kalynyn, A., 2022b. Surkys protyv ultras: prezydent Dynamo otvetyl fanam Lehyy, pryzvavshym ne perechysliat emu denhy za match [Surkis against ultras: the president of Dynamo answered the fans of Legia, who called not to give him money for the match]. *FanDay*, [online] 11 April. Available at: <https://fanday.net/news/surkis-protiv-ultras-prezident-dinamo-otvetil-fanam-legii-pryzvavshim-ne-perechislyat-emu-dengi-za-match> [Accessed 19 May 2022].
- Khamraiev, A., 2022. Varshava za ukrainsiv. Yak proishov pershyi match yevropeiskoho turne Dynamo proty Lehii [Warsaw for Ukrainians. How was the first match of the European tour between Dynamo and Legia]. *UA-Futbol*, [online] 14 April. Available at: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1649927563-varshava-za-ukrayinciv-yak-proyshov-pershiy-match-yevropeyskogo-turne-dinamo-proti-legiyi.html> [Accessed 19 May 2022].
- Khmelnyska, V., 2022. "Shakhtar" vyishov na blahodiinyi match u futbolkakh iz nazvamy mist-heroiv Ukrainy zamist prizvyshch ["Shakhtar" went to a charity match wearing T-shirts with the names of the cities-heroes of Ukraine instead of surnames]. *TSN.UA*, [online] 09 April. Available at: <https://tsn.ua/prosport/shakter-viyshov-na-blagodiynyi-match-u-futbolkakh>

- iz-nazvami-mist-geroyiv-ukrayini-zamist-prizvisch-2033128.html [Accessed 19 May 2022].
- Klymchyk, A., 2022. "215 ditei ubyto. Skilky bude shche?", – futbolisty "Shakhtaria" vyshly na match u futbolkakh na zhadku pro vbytykh rosiieiu ukrainskykh ditei ["215 children were killed. How much more will there be?", Shakhtar players came to the match wearing T-shirts commemorating the Ukrainian children killed by Russia]. *1plus1*, [online] 26 April. Available at: <https://1plus1.ua/novyny/215-ditej-ubito-skilki-bude-se-futbolisti-sah-tara-vijsli-na-matc-u-futbolkah-na-zgadku-pro-vbitih-rosieiu-ukrainskih-ditej> [Accessed 19 May 2022].
- Koźmiński, P., 2022. Jest konkretny plan. Ukraińcy chcą się odwdzięczyć Polsce. *SportoweFakty*, [online] 10 May. Available at: <https://sportowefakty.wp.pl/pilka-nozna/999465/darijo-srna-dyrektor-szachtara-donieck-jestesmy-wdzieczni-polsce-i-mamy-pomysl-j> [Accessed 19 May 2022].
- Luchesku: UieFA ne dozvolyv 2Realu" ta "Barseloni" provesty matchi z "Dynamo"[Lucescu: UEFA did not allow "Real" and "Barcelona" to play matches with "Dynamo"], 2022. *Champion*, [online] 10 April. Available at: <https://champion.com.ua/football/2022/04/10/899487/luchesku-uyefa-ne-dozvolyv-real-ua-barseloni-provesty-matchi-z-dynamo?fbclid=IwAR0p0spRE9DVIcmmTm75FpBj6b3gCbZjQOWQgHB1WGtzJVqYcoo7HSaqzE> [Accessed 22 May 2022].
- Malkyn, A., 2022. Ultras "Dynamo": "Blahodiini matchi "Dynamo" – tse ne prosto sposib zibraty hroshei dlia Ukrainy, a shche y sproba brativ Surkisiv vidbilyty svoiu reputatsiiu" [Dynamo Ultras: Dynamo's charity matches are not just a way to raise money for Ukraine, but also an attempt by the Surkis brothers to whitewash their reputation"]. *FootBoom*, [online] 14 April. Available at: <https://www.footboom.com/ukrainian/news/1649914504-ultras-dynamo-blahodiini-matchi-dynamo-tse-ne-prosto-sposib-zibraty-hroshei-dlia-ukrainy-a-shche-y-sproba-brativ-surkisiv-vidbilyty-svoiu-reputatsiiu.html> [Accessed 19 May 2022].
- Match FCSB – "Dynamo" skasovano [FCSB – Dynamo match was canceled], 2022. *FK "Dynamo" Kyiv*, [online] 14 April. Available at: <https://fcdynamo.com/news/match-fcsb-dinamo-skasovano> [Accessed 19 May 2022].
- Mukhin, H., 2022. Luchesku rozcharovalo stavlennia velykykh yevropeiskykh klubiv do dopomohy Ukraini [Lucescu disappointed the attitude of large European clubs to help Ukraine]. *LB.ua*, [online] 1 July. Available at: https://lb.ua/sport/2022/07/01/521814_luchesku_rozcharovalo_stavlennya.html [Accessed 19 May 2022].
- Na blahodiinomu matchi "Borussia" – "Dynamo" vystupliat Dzhamala ta Yuliia Sanina [Jamala and Yulia Sanina will perform at the "Borussia" – "Dynamo" charity match], 2022. *1plus1*, [online] 25 April. Available at:

- <https://1plus1.ua/novyny/na-blagodijnomu-matci-borussia-dinamo-vistuplat-dzamala-ta-ulia-sanina> [Accessed 19 May 2022].
- “Nashi futbolisty tezh zakhyschchaiut batkivshchynu yak soldaty”. Surkis – pro blahodiini matchi Dynamo [Our football players also protect the homeland like soldiers. Surkis – about charity matches of Dynamo], 2022. *UA-Futbol*, [online] 28 April. Available at: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1651177556-nashi-futbolisti-tezh-zahischayut-batkivschinu-yak-soldati-surkis-pro-blagodiyini-matchi-dinamo.html> [Accessed 19 May 2022].
- Nieznani Sprawcy, 2022. [online] 4 April. Available at: <https://www.facebook.com/Sprawcy/posts/5781130388580021> [Accessed 19 May 2022].
- Prezydent “Olimpiakosa”: Nas ne tsikavyt polityka – nas tsikavyt, yak donesty mesedzh pro pryypynennia viiny [President of Olympiakos: We are not interested in politics – we are interested in how to convey the message of ending the war in 2022], 2022. *UA-Futbol*, [online] 10 April. Available at: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/news/1649590239-prezident-olimpiakosa-nas-ne-cikavit-politika-nas-cikavit-yak-donesti-mesedzh-pro-privipinennya-viyni.html> [Accessed 19 May 2022].
- Save Mariupol heroes! 2022. [online] 14 May. Available at: <https://fcdynamo.com/news/save-mariupol-heroes> [Accessed 19 May 2022].
- Shakhtar hroi u “Khaidukom” zavershyv blahodiinyi tur Shakhtar Global Tour for Peace [Shakhtar completed the charity tour Shakhtar Global Tour for Peace, 2022 with a game against Khayduk], 2022. *Komanda Online*, [online] 01 May. Available at: <https://komandaonline.com/ukraina/our-services/shakhtar/item/6619-shakhtar-groyu-z-khajdukom-zavershiv-blagodijnij-tur-shakhtar-global-tour-for-peace> [Accessed 19 May 2022].
- Shakhtar pokazav usomu svitovi, skilky ditei zahynulo v Ukraini z pochatku viiny [Shakhtar showed the whole world how many children have died in Ukraine since the beginning of the war], 2022. *Karpat.in.ua*, [online] 10 April. Available at: <https://life.karpat.in.ua/?p=98173&lang=uk> [Accessed 11 May 2022].
- Shakhtar zaluchyv 25,6 miliona hryven dlia dopomohy Ukraini [Shakhtar raised 25.6 million hryvnias for aid to Ukraine], 2022. *FC Shakhtar*, [online] 20 May. Available at: https://m.facebook.com/fcshakhtar/posts/pfbid0oGtxGwUvzS8ieosu7VfyP4QWW5ZGgAXASc4a9AhKJEep5jUneSAaqo9uDuHta1sl?_rdr [Accessed 19 May 2022].
- “Shakhtar” opryliudnyv kalendar blahodiinykh matchiv pid patronatom MZS Ukrainy [“Shakhtar” published the calendar of charity matches under the patronage of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine], 2022. *Espresso*, [online] 08 April. Available at: <https://espreso.tv/shakhtar-oprilyudniv-kalendar-blagodiyinikh-matchiv-pid-patronatom-mzs-ukraini> [Accessed 08 May 2022].

- Snyler, 2022. Na matchi Flora – Dynamo estonski fanaty peredbachyly doliu Putina (foto) [Estonian fans predicted Putin's fate at the match between Flora and Dynamo (photo)]. *RBK-Ukraine*, [online] 13 May. Available at: <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/matche-flora-dinamo-estonskie-fanaty-predskazali-1652461229.html> [Accessed 19 May 2022].
- #StandWithUkraine: FK «Shakhtar» ta SkyUp Airlines initsiiuiut seriiu blahodiinykh matchiv pid patronatom MZS Ukrainy [#StandWithUkraine: FC Shakhtar and SkyUp Airlines initiate a series of charity matches under the patronage of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine], 2022. *SkyUp Airlines*, [online] 08 April. Available at: https://shakhtar.com/uk-ua/news/2022/april/8_news/8_shakhtar-global-tour/ [Accessed 19 May 2022].
- Ultras Lehi vidmovylysia pidtrymuvaty match z Dynamo cherez prorosiysku pozytsiiu Surkisiv [Ultras Legions refused to support the match with Dynamo due to Surkis's pro-Russian position], 2022. *UA-Futbol*, [online] 5 April. Available at: <https://www.ua-football.com/ua/ukrainian/high/1649137548-ultras-legiyi-vidmovilisya-pidtrimuvati-match-z-dinamo-cherez-prorosiysku-poziciyu-surkisiv.html> [Accessed 19 May 2022].

**POLITICAL ASPECTS OF UKRAINIAN FOOTBALL CLUBS
CHARITY MATCHES IN EUROPEAN COUNTRIES
(IN THE CONTEXT OF THE 2022 RUSSIAN-UKRAINIAN WAR)**

Serhii Kulyk

*Candidate of Political Science, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7520-7426>,
e-mail: Kulyk.Serhij@vnu.edu.ua,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine*

The socio-political aspects of the charity matches of the "Dynamo" (Kyiv) and "Shakhtar" (Donetsk) Ukrainian football clubs in European countries in the context of the Russian-Ukrainian war of 2022 have been studied. These matches were aimed at informing the international public about Russia's full-scale armed invasion of Ukraine, collecting funds for the victims ("Dynamo"), and drawing attention to the large number of victims and injured among children ("Shakhtar"). The author claims that the charity European tours of Ukrainian clubs have had a positive effect on the image of clubs fans, European football, countries in general, and contributed to the improvement of mutual understanding between people. The largest number of «matches for peace» has taken place in those countries that intensively help Ukraine in protecting its territorial integrity, and themselves experienced the horrors of war. These are Poland, Turkey and Croatia. Other countries have also confirmed their political support for Ukraine on the "sports front". Political aspects of Ukrainian clubs friendly matches cover various spheres of social life, specifically: history (cities of European states), information (fighting fakes), political culture (civic position of famous people, actions and behavior of players, spectators), sports (refusal of clubs to hold matches), arts (holding performances). Political aspects have various manifestations: visual (decoration of stadiums, uniforms of football players, banners and posters of spectators), verbal (chanting and exclamations of fans) and media (manipulation of information).

The methodology of this article is based on logical, comparative, statistical and cognitive research methods.

Keywords: Russia's armed invasion; support for Ukraine; sports and politics; football clubs; charity matches; refugees; "Nazis"; fakes; political culture; PR.